

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/V/GZ/2003/8

BETREFT: De organisatie van bijlessen in het lager onderwijs.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 16/01/2003

1.2. Vraag

Vraag of er een rechtsregel bestaat die zich verzet tegen het feit dat een leerkracht op vraag van de ouders betaalde bijlessen geeft, aan leerlingen van de eigen school, tijdens de middagpauzes of na de schooluren, al dan niet over het bestaande leerprogramma, al dan niet binnen de schoolmuren.

1.3. CZB

- De brief van 14/01/2003 werd ontvangen op 16/01/2003.
- Antwoord van de secretaris van de CZB op 16/01/2003: ontvangst en registratie van de vraag als CZB/V/GZ/2003/8.

2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

Op 14 januari 2003 een schrijven tot de Commissie zorgvuldig bestuur met de volgende hoofdvraag: of er een rechtsregel bestaat die zich verzet tegen het feit dat een leerkracht op vraag van de ouders betaalde bijlessen geeft, aan leerlingen van de eigen school, tijdens de middagpauzes of na de schooluren, al dan niet over het bestaande leerprogramma, al dan niet binnen de schoolmuren. Daaraan zijn de volgende vragen gekoppeld:

- 1) Is dit in strijd met het beginsel van het kosteloos onderwijs?
- 2) Indien de leerkracht dergelijke betaalde lessen geeft aan de kinderen van de eigen klas, vormt dit dan een inbreuk op het beginsel van de gelijke behandeling van elk kind?
- 3) Vormt dit een inbreuk op het beginsel van de onpartijdigheid?
- 4) Is het geven van dergelijke bijlessen een laakbare praktijk?
- 5) Indien dergelijke bijlessen toegelaten zouden worden op welke rechtsregel kan de school zich beroepen om sommige ouders of kinderen van deze bijlessen uit te sluiten?
- 6) Indien dergelijke bijlessen binnen de schoolmuren plaatsvinden wat is de gezagsverhouding van de schooldirectie en wat is de controlebevoegdheid van de inspectie?

7) Indien een leerkracht dergelijke lessen zou geven buiten medeweten van de school maar wel in de hoedanigheid van leerkracht van die school, is het beginsel dat niemand zich onrechtmatig titels mag aanmeten, geschonden?

8) Is het de inrichtende macht toegelaten in de contractuele relatie met de individuele leerkracht, het geven van dergelijke lessen, al dan niet binnen de schoolmuren, te verbieden, toe te laten of toe te laten onder bepaalde voorwaarden?

3. ZITTING COMMISSIE

3.1 Datum en uur

3 februari 2003 - 11u.30

3.2 Kamer

Gemeenschappelijke zitting van de kamer bevoegd voor basisonderwijs en de kamer bevoegd voor secundair onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs.

3.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter; mevrouw Nele Willems, de heren Walter Cools, Raf Verstegen, Eric Meysmans, Walter Van Pottelberge, Luc Ballon, leden.
De heren Jean Dujardin en Marc Henri Cornely waren verontschuldigd.

4. ADVIES COMMISSIE

4.1 Regelgeving

* Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966. Artikel 13. De Lid-Staten maken het lager onderwijs verplicht en kosteloos beschikbaar.

* Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989. Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten ervoor zorgen dat het primair onderwijs voor iedereen verplicht is en gratis beschikbaar rekening houdende met de geleidelijkheid en de gelijke kansen.

* Grondwet. Artikel 24 bepaalt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is tot het einde van de leerplicht (basis- en secundair onderwijs).

* 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs

Artikel 27

§ 1. In de door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen bijdragen worden gevraagd voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

§ 3. Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

4.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij enkel bevoegd is voor de vragen inzake zorgvuldig bestuur. Deel 6, 7 en 8 van de vraag valt buiten de bevoegdheid van de Commissie.

4.4 Advies

In aansluiting op de gestelde vragen stelt de Commissie een advies op voor het lager onderwijs.

Internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen geld mag gevraagd worden maar betekent wel dat er geen inschrijvingsgeld mag gevraagd worden en dat ze niet moeten betalen voor datgene wat noodzakelijk is voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen of het bereiken van de eindtermen.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling aanvaard: enerzijds een kosteloze toegang en anderzijds het vragen van een redelijke bijdrage voor bepaalde onderwijskosten.

De Commissie is dan ook van oordeel dat het leveren van diensten tegen betaling met als doel leerachterstanden bij kinderen van de school weg te werken, onderwijs gebonden kosten zijn die te maken hebben met het volgen van het leerplan om de eindtermen te halen. Dit is in strijd met het beginsel van kosteloos onderwijs. Voor lessen aangaande het bestaande leerprogramma waar differentiëring en zorgverbreding bij horen, ontvangt elke school middelen.

Bijkomend is er de vaststelling dat het organiseren van lessen tegen betaling te beschouwen is als een handelsactiviteit.

De school die lokalen aanbiedt aan personen die tegen betaling diensten leveren aan de ouders, stelt haar gebouw ter beschikking van handelsactiviteiten. Een schoolbestuur mag op geen enkele manier de schijn wekken dat het meewerkt aan activiteiten binnen de school die binnen de school zelf, op basis van de onderwijsreglementering, niet kan/mag organiseren.

De Commissie komt tot volgend advies:

- Betaalde bijlessen in het kader van het halen van eindtermen en ontwikkelingsdoelen binnen de school zijn in strijd met het beginsel van kosteloosheid van het lager onderwijs en zijn dus niet toegestaan.
- Het schoolbestuur mag binnen of buiten de lesuren geen lokalen ter beschikking stellen van personen die in het kader van het halen van eindtermen en ontwikkelingsdoelen betaalde bijlessen geven. Het mag op geen enkele manier de schijn wekken dat het meewerkt aan dergelijke activiteiten.
- Bijlessen in het kader van het halen van eindtermen en ontwikkelingsdoelen dienen gratis georganiseerd te worden door het schoolbestuur.

Brussel, 3 februari 2003

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter